

اشاره داشتید که خیلی سرخورده شده‌اید فکر نمی‌کنید خودتان هم به بیراهه رفته‌اید؟

● هیچ وقت از انتخاب خودم پشیمان نشده‌ام. من تسلیم جبری هستم که بر زندگیم حاکم است و آن جبر الهی است. در واقع اختیار من، انتخاب من بوده ولی آن جبری که به زندگی من حاکم خواهد بود، آن قسمتی است که برای من تعیین شده تاجایی که بتوانم در توانم باشد، دوست دارم که ادامه بدهم، چون عاشق این کار هستم ولی زمانی که اختیار از من سلب شود، از این کار دست می‌کشم.

○ آذر فراهانی: تا به حال شده خودتان را متمایز از دیگران حس کنید؟
● بله، متمایز از این جهت که همیشه مجبور بوده‌ام مواظب رفتار و حرکات خودم باشم و این برایم خیلی سخت است چون دیگر خودم نیستم و برای یک فرد خیلی مشکل است که خودش نباشد.

○ ساسان مهد یزاده: فقط به این دلیل که در این اجتماع هستید؟
● بخاطر ویژگی‌های جامعه مان. اتفاقاً

بحثی بین من و یکی از دوستانم در بوشهر اتفاق افتاد. به من گفت: ما مردم بدی داریم. شما نباید تنها به خیابان بروید. امکان دارد اسید بپاشند. این عین جمله‌ی بود که من شنیدم. گفتم: چرا چنین دیدگاهی نسبت به مردم داری؟ دست کم در ظاهر به غیر از محبت و علاقه چیز دیگری ندیده‌ام. درست است که از نزدیکترین کسانی که پشت سر ضربه خورده‌ام ولی از مردم غیر از عشق واقعی چیز دیگری ندیده‌ام. اگر به حق قضاوت کنند ما اجتماع خوبی داریم.

○ مژگان هریسچی: اگر هنر شما در میان مردم خریدار نداشته باشد آیا باز هم معتقد به هنر برای مردم می‌مانید؟
● آن وقت اصلاً کاری به من پیشنهاد نمی‌شود. هنر برای من حرفه نیست. بلکه عشق است. هنر هیچوقت حرفه نمی‌شود.

○ یلدا الملکی: توسعه هنر و فرهنگ بعد از دوم خرداد که آقای مهاجرانی به سمت وزیر فرهنگ و ارشاد منصوب شدند را چطور می‌بینید؟

● در رابطه با کار خودم خیلی بهتر شد. برخی سناریوها پروانه ساخت گرفتند که این خود یک قدم بزرگ بود. ما دیدیم که چه در امر نقاشی، کتاب، کاریکاتور و ... قدم‌های مثبت‌تری برداشته شد که همه مشهود است.

○ محمدعابدی: چرا بعد از فیلم طوطیا که فیلم نسبتاً موفقی بود یک فیلم ناموفق‌تر از طوطیا یعنی عشق کافی نیست را قبول کردید؟ به خاطر مشکل مالی یا چیز دیگر؟
● در ایران اگر یک هنرپیشه کم کار بکند، سرعت از دور خارج می‌شود و باید کار کند تا باشد.

○ صبا محجوبی: پس چرا از خانم سوسن تسلیمی که سالهاست در ایران نیستند که بازی کنند هنوز هم به عنوان یکی از برترینها اسم برده می‌شود؟

● زمانی که خانم تسلیمی کار می‌کردند با امروز خیلی متفاوت است.

○ ساسان مهد یزاده: تحول عظیم دوم خرداد را ما دریافت کردیم و یقیناً شما هم دریافت کردید. یکی از مسائلی که به آن زیاد پرداخته نشده مسأله زنان است. سؤال من یک سؤال کاملاً زنانه است. چون بخشی از حقوق زنان در ابهام مانده و بخشی برآورده شد. اما هنر یکی از حقوق مسلم زنان بود که نتوانستند به

ما می‌توانیم از حقوقمان دفاع کنیم ولی اجازه نداریم خانمهای بازیگر چشم دیدن همدیگر را ندارند

به وجود بیاید که بینم کاری ارزشش بیشتر از کار بازیگری است، صددرصد این کار را کنار می‌گذارم. حتی می‌تواند عشق به یک مرد باشد، یعنی یک عشق زمینی. کما اینکه ما خیلی‌ها را دیده‌ایم که این تجربه را داشته‌اند. چه مرد و چه زن.

○ احمد همتی: مگر این دو باهم تفاوت دارد. مگر ایندو نمی‌توانند باهم باشند. چرا ما به دنبال این نیستیم که این مسأله را حل کنیم.

● این مسأله یک معضل فرهنگی است. چون که هیچ مردی دوست ندارد که خانمش شب تا صبح خانه نباشد، باوجود اینکه می‌داند مشغول کار است و نمی‌توان گفت آن مرد ایراد دارد. آن مرد اینطور تربیت شده و بینش این است. من فکر می‌کنم اینجا انتخاب اشتباه است. خیلی از آقایان می‌توانند با شرایط یک بازیگر سازگار شوند و زندگی کنند. انتخابها باید درست باشد.

هیچ کس بد نیست این انتخابها هستند که غلط هستند. آن مرد که برای زنی دنبالی از وحشت و تنفر است، می‌تواند برای زنی دیگر یک شوهر خوب باشد.

○ سمیرا بیرک آبادی: به هر حال شما در میانه حرکت می‌کنید نه طرف مردها را می‌گیرید و نه طرف زنهارا.

● این قضاوت شمامست و شما حق دارید در مورد من قضاوت کنید ولی من با نظر شما کاملاً مخالفم.

○ آذر فراهانی: اگر یک موقعیتی مناسب کاری در خارج از ایران به شما پیشنهاد شود قبول می‌کنید؟

● خیر، فقط دوست دارم در ایران کار کنم. من حتی برای زندگی هم ایران را انتخاب کردم. چون ایران نبودم، ولی عاشق ایران هستم.

○ احمد همتی: می‌خواهم یک سؤال کلیشه‌ی پیرسم. تعریف شما از سینما چیست؟

● وحدت عشق و هنر.

○ مهدی محمدی: بازیگر و کارگردان مورد علاقه‌تان چه کسانی هستند؟

● در ایران آقای انظامی و پدرم. و در کارگردانها هم آقای بیضایی و آقای تقوایی.

○ الناز مستفیدی: ستاره شدن را ترجیح می‌دهید یا هنرپیشه شدن را؟

● هیچکدام، انسان بودن را.

○ مژگان هریسچی: آرزویتان چیست؟
● اینکه در راه نمایم.

شوند. این تفاوت و قدرت مانوری که به هر حال به شما شهرت می‌دهد، چه قدر روی زندگی خصوصی شما تأثیر می‌گذارد؟

● صددرصد تأثیر منفی دارد. اگر قبلاً مردی می‌توانست بیاید در زندگی من که من را برای روح خودم بخواهد، الان ۹۰ درصد می‌توانم بگویم به خاطر این که من خانم شقایق فراهانی هنرپیشه هستم مرا می‌خواهد.

○ مژگان هریسچی: ولی این یک تیغ دولبه است برای اینکه خانم شقایق فراهانی قدرت مانور هم دارد، این شاید برای خیلی از مردها پسندیده نباشد.

● البته، همه زندگی شخصی خانمهایی که بازیگر هستند را تحت الشعاع قرار می‌دهد.

○ فرخ خسروی: شما از بعد بیرونی به قضیه نگاه کردید. منظور من خود شما بودید. اینکه زیاد روی قضیه از دواج تأکید می‌کنم به این خاطر است که از دواج یک جلوه خیلی خاص از زندگی بانوان است. شما به دلیل قدرت مانوری که دارید با یک دختر عادی فرق می‌کنید. شهرت در زندگی شما چه قدر تأثیر مثبت و منفی دارد؟

● باز هم صددرصد منفی می‌بینم. شما فرض کنید آقای ایکس می‌آید و فقط به خاطر روح من با من ازدواج می‌کند. فردا اگر من بخواهم از این محبوبیت استفاده کنم و مانور بدهم، قانون مانع می‌شود. آنجاست که زن باز هم زیر سایه مردسالاری می‌رود و مجبور است با تمام آن قدرت به زندگی ادامه بدهد. هیچ قدرت مانوری وجود ندارد و اگر هم وجود داشته باشد تا زمانی است که فرد ازدواج نکرده.

○ شیوا شکاری: من کمتر هنرپیشه زنی را دیده‌ام که قرار باشد بین شوهر و فیلم یکی را انتخاب کند شوهرش را انتخاب بکند.

● چرا، ما خیلی‌ها را داشتیم که شوهرشان را انتخاب کردند. یا توانسته‌اند شوهرشان را متقاعد کنند که کار می‌کنند. یا اینکه من فکر می‌کنم عشقی بالاتر و عظیم‌تر از کارش نیامده که بخواهد کارش را کنار بگذارد. خود من اگر یک زمانی شرایطی

آن برسند. چه در عرصه هنر سینما، یا در موسیقی، شما نقش فمینیستی زنان را در هنر آوانگارد (هنر پیشرو) به چه صورت می‌بینید و اصلاً به هنر آوانگارد برای زنان اعتقاد دارید؟

● من فکر می‌کنم زنان می‌توانند نقش مهمی داشته باشند، اگر این اجازه به آنها داده شود اگر هم بخواهند از هر دری وارد بشوند باز هم ساکتشان می‌کنند. ما می‌توانیم از حقوقمان دفاع کنیم ولی اجازه نداریم.

○ محمد چراغی: پس شما محافظه کاری می‌کنید.

● نه، محافظه کاری نیست. حرف زدن من تنها، دردی را دوا نمی‌کند. ما باید به وحدت برسیم. ما هنوز در میان خانمهای بازیگر شاهدیم که برخی از آنها چشم دیدن همدیگر را ندارند، و برای همدیگر می‌زنند. شما که از نقش زنان در هنر پیشرو می‌گویید، باید این را بدانید که هنوز از لحاظ فرهنگی مشکل داریم. حتی برای مقایسه و قضاوتهایی که روی کار خودمان می‌کنیم. شما می‌گویید نمی‌توانید از حقوق خودتان دفاع کنید ولی من می‌گویم می‌توانیم در صورتی که وحدت داشته باشیم.

○ صابر خدایی: من با گفته خانم فراهانی کاملاً موافقم، شما می‌گویید که خانمها اجازه داشتند از حق خودشان دفاع کنند ولی چون از خودشان دفاع نکردند ما هم نمی‌توانیم از آنها دفاع کنیم ولی متأسفانه ما مردها بیشتر در سر کوب خانمها نقش داشتیم تا اینکه بخواهیم از آنها دفاع کنیم.

○ محمد چراغی: اشتباه شما در این است که فکر کردید من گفتم ما دفاع کردیم. من در صحبت‌هایم گفتم که ما از حقوق زنان دفاع نکردیم. من می‌گویم وقتی زن نمی‌تواند از حقوق خودش دفاع کند یقیناً مرد هم نمی‌تواند، ما الان حتی در مباحث اسلامی، مباحثی داریم که زن لطمه دیده.

● یکی از قوانینی که بتازگی تصویب شد دادن حق طلاق در شرایطی خاص به زنان بود و این خیلی خوب است. خود من وقتی این مطلب را شنیدم خیلی خوشحال شدم. ما در ایران همیشه مردسالار بوده‌ایم.

○ سینا بهمنی: چون بحث زن و هنر مطرح شد. سؤالی داشتم به هر حال در این جامعه مردسالار تعدادی از زنان ما این امکان را پیدا کردند که چه از طریق دوربین سینما، چه از طریق کار هنری و یا قلمشان به شکلی از سایر زنان متمایز